

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET
N:r 48: 1929

Röster och siffror, ledande artikel, behandlar den föreslagna valsystemsreformen i Norge.

Sigrid Björklunds nyutkomna bok om Emilia Broomé anmäles av Elin Wägner under rubriken Emilia Broomé och Frisinnade Kvinnor.

Det märkliga arbete för bostadsbristens upphävande som pågår i ett flertal tyska städer skildras i artikeln om Den brännande bostadsfrågan på ett medryckande sätt av bostadsinspektorn i Oslo, fröken Lulli Lous. Det är främst München, Mannheim och Frankfurt som fröken Lous ägnat sin uppmärksamhet.

Pier Gudro skriver en belysande och lärorik artikel om Kvinnan i fascismens Italien.

Islam på nya vägar av E. W. handlar om de två stora religionernas, kristendom och muhammedanism, förhållande till varandra, sådant det framställts i Basil Mathews nu till svenska översatta bok med samma titel. I anslutning till denna anmäles Marika Stiernstedts Hos hög och låg i Marocko.

Veckans novell, Födelsedagen, är hämtad ur Gunnar Hedes berättelsesamling, De trogna, i höst utkommen på Bonniers.

Tionde delen av Hågkomsster och Livsintryck av svenska män och kvinnor har i år utgivits från Lindblads förlag och anmäles av A. B-n.

Emilia Broomé och "Frisinnade kvinnor"

Det är en händelse som ser ut som en tanke att dr Otto v. Zweigbergks verk Svensk politik 1905—1929 utkommer samtidigt med en minnesteckning över Emilia Broomé. Svensk liberalism första kvartalet av nittonhundratalet är ett avslutat skede, tillhör historien och får följaktligen sina historieskrivare. Emilia Broomé tillhör denna historiska epok. Den kan icke tänkas ha varit vad den var utan henne, även om man endast kan approximativt bedöma hennes inflytande, därför att hennes insatser till stor del doldes inom kollektivt arbete.

Sigrid Björklund, fru Broomés biograf, antyder själv i sitt företal att boken blivit så kortfattad, därför att materialet ligger för nära i tiden att med full frihet kunna behandlas. Det är också vad man känner hela tiden: författarens bundenhet. Vi ha icke här i Sverige den tradition som t. ex. i England att frankt och okonventionellt behandla även framstående, även levande och även nyligen bortgångna personer. Därför blir också denna minnesteckning med all dess samvetsgranna materialsamling, dess vederhäftighet och grundlighet icke mycket mer än ett meddelande av fakta och ett uppräknande av prestationer och förtjänster. Att författarinnan gjort studier så att säga runt omkring föremålet för sin skildring är tydligt. Men hon har aldrig kunnat eller vågat se henne på håll. Att vara till åsikter så fullkomligt sammanfallande med sitt

föremål som Sigrid Björklund är knappast heller uteslutande lyckligt.

Dr Zweigbergk anser att minnesbilden är just sådan som fru Broomé skulle velat ha den. Är det verkligen så att hon skulle velat ha den konventionella ofelbarhets- och förträfflighetsbilden fastslagen? Var hon inte en intressantare, mänskligare, mera temperamentsfull, mera sammanfatt person än så? Var hon en person vars intima historia man — som här skett — kan pressa hop på tio sidor medan hennes liv levdes opersonligt på C. S. A. i Frisinnade landsföreningens förtroenderåd, i lagberedningen, i behörighetskommittén, i lönekommittén, i stadsfullmäktige, i Frisinnade kvinnor, och så vidare?

Författarinnan uppställer ej denna fråga, men det finns sidor, där hon rent dokumentariskt ger åtminstone en ledning till dess besvarande med nej.

Det parti i boken vilket den som skriver detta kan kollationera med rent personliga erfarenheter gäller Emilia Broomés arbete i »Frisinnade kvinnor» under perioden 1914—24. Må det därför tillåtas att dröja något därvid.

Man kan mäta storleken av Emilia Broomés önskan att genom denna förening få ett krafttillskott till den liberala politiken, mäta den på det stora mått av tid och energi hon lade ner på denna förening. Hur många timmar har icke den som skriver detta suttit i Emilia Broomés våning på Kungsholmen och trälät jämte

henne med upprops-, flygblads- och resolutionsutkast! För mig var detta författande jämnt så mycket jag kunde uthärda av politik, men för Emilia Broomé var det bara en detalj, på vilken hon dock nedlade ett överflöd av omsorg, tid och möda. Under allt detta samarbete stod hon för mig sådan som man möter henne i denna bok, oupphinnlig, ogenomtränglig och idel förträfflighet. Hennes förståelse att låta flygblad vara flygblad, detta vara detta, var fullkomlig. Det var först när vi på allvar började tycka olika, som jag fick se litet mera av henne själv.

Sigrid Björklund redogör med berömvärd hovsamhet och vilja till objektivitet för den motsatsställning, i vilken Frisinnade kvinnor och Emilia Broomé till slut kommo att stå till varandra. Hon ser dock fru Broomés sida. Här några ord om den motsatta.

Föreningen var bildad för att vara en hjälporganisation till Frisinnade landsföreningen, och så ville fru Broomé ha den. Det var när den ville växa ur denna uppgift, skapa fram ett eget program, där tyngdpunkten låg på andra håll och andra frågor än i landsföreningens, som Emilia Broomé mer och mer kom i en motsatsställning till övriga ledande krafter. Likväl höll hon av Föreningen och människorna i den och kunde icke släppa av dem att följa sina egna vilda viggars väg. Det var däri tragiken låg. Hon delade icke dessa aspirationer, hon behövde icke söka (Forts. å sid. 6.)

Gränslöshet

I dessa dagar, närmare bestämt den 2 december, firar Föreningen Rädda barnen tio årsjubileum på Konserthusets lilla sal i Stockholm. Man får en anledning att gå tillbaka i minnet till den här tiden år 1919.

Desorganiserat, utarmat och förblött låg krigets Europa där. Arbetslöshet, nöd, sjukdom och hopplöshet härskade. Barnen stannade i växten, angreps av undernäringsjukdomar, fröso, svulto och dogo. Pressade av blockad, av den absoluta hårda nödvändigheten, redde sig de besegrade länderna att underskriva de orimliga fredsvillkor som voro ett verk av den nu i döden så firade Clemenceau.

I Sverige hade vi under tiden känt av freden på så sätt att vi sluppit ransoneringen. Vi hade gott om pengar, och något litet samvete.

De som skrev ihop och skickade av det första uppropet, voro väl inte just så förväntansfulla inför svaret. Saken var icke prövad än, ty Röda korset kom först senare.

Men de märkte ögonblickligen, att de råkat trycka på rätt knapp. Svaret på uppropet var snabbt och överväldigande. Friherrinnan Ellen Palmstierna, föreningens första ordförande liksom hon är dess nuvarande, drunknade samman med sin sekreterare i brev, postanvisningar, telefonpåringningar, barnkläder. Om grevinnan Wilamovitz och fru Gerda Marcus vill jag minnas att de måste själva lämna sina våningar emedan dessa voro till bristningsgränsen fulla av gåvor. Det blev att skaffa stora lokaler och extra arbetskraft. Allt, allt stod genast till förfogande.

Tacksamheten att kriget var slut, och att man sluppit helskinnad undan, krävde sitt utlopp. Kontrasten mellan hur man själv hade det och nöden ute i Europa var för outhärdlig.

Bara en gång förut har jag varit med om att ropa och få ett sådant svar. Det var då denna tidnings utgivare startade brödkortsinsamlingen till den hungerande finska gränsocknen Kolari, under finska inbördeskriget och det plötsligt bildade sig en enig front från grevinnan Eckerman till Fredrik Ström, vilka ansågos som ytterligheterna på den tiden.

Den som likt mig aldrig haft någon framgång med något av sina många företag under ett långt liv, har anledning att minnas hur det var att drunkna under en störtflod av brödkuponger och kunna sända iväg mjöl i tonvis till hungrande människor.

Var svenska folkets barmhärtighet mot andra olyckliga utanför våra gränser bara ett övergående fenomen? Det är en fråga som framställer sig, så snart man är inne på tankar över det positiva försvaret. Det försvar i vilket skulle ingå som ett led en hjälpfond att användas så som Rädda barnens fonder en gång.

För närvarande arbetar Sveriges Rädda barnen endast för svenska barn. Det mottar på sin central Munkbrogatan 2 kläder till fattiga norrländska barn och till kolonibarnsutrustning. Men Föreningen har fortfarande förbindelser med den internationella organisation, varav den är en del. Skulle därifrån komma varnings-signal om att hjälp behövs för barnen på någon hotad punkt, så finns Rädda barnen att ta upp sin verksamhet från förr. Det är den förblivande betydelsen med Rädda barnen, att den var det första försöket att ifråga om barnens väl och frälsning uttrycka och organisera en mänsklighetens solidaritet som icke visste av några gränser.

Devinez.

Ni får Tidevarvet gratis för december månad vid prenumeration nu för 1930.

Pris per helår 6 kr. Postgiro 1544.

MODERSKAPSSKYDD!

Fröken Kerstin Hesselgren framlägger sakkunnigas förslag till moderskapsunderstöd, på offentligt möte

i Konserthusets lilla sal

fredagen den 29 nov. 1929 kl. 20

DISKUSSION

Före föredraget sång av Södergårdens sängkör under ledn. av fröken Maj Sondén.

FRISINNADE KVINNORS
RIKSFÖRBUND

SVERIGES SOCIALDEMO-
KRATISKA KVINNOFÖRBUND

Biljetter erhållas på Tidevarvets expedition, Slussplan 1—3, Konserthusets biljettkontor.

Inträde 25 öre.

Tidskriften
Quo Vadis

Motto:

Individens problem — världens problem.

Ur Novembernumret:

En enkel mans äventyr i världsrymden.
Konsten att tänka.
Lika inkomst — och sedan?
Conan Doyle om änglar, livet efter döden m. m.
Konsten och Livets Konst.
Uppfostran för uppfostrare.

Säljes överallt. Lösnummerpris 85 öre. Pren. 8:— kr. per år genom Expeditionen, Villagat. 17, Sthlm, N. 92 89.

konsum

föreningen för lägre
levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE

Ada Nilsson.

KEDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner.
Elisabeth Tamm.
Honorine Hermelin.

REDAKTIONSSEKRETERARE

Carin Hermelin.
Mottagningstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.
Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgiro 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6,-, halvår kr. 3;50,
kvartal kr. 2,- Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktieförlag
Storgatan 22

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.
Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil. kand.
Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow,
förf. Karin Boye, amanuens Alf Johansson.

Utkommer med 12 nummer per år.
— Prenumerationsavg. för helt år kr.
3, för halvår 1:50. Lösnummer 25 öre.
Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.
Postgirokonton 2873.

Hörs Stilton i stenkrus

för finsmakare
i

Ph. Engfeldts Smöraffär

2 ÖSTERMALMSTORG 2
Tel. 70383 Norr 8066

Olga Elmdahl

Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Folkungagatan 65 Hornsgatan 37

ALMA AXELSSONS

Förlossningshem,

Linnégatan 19, mottager inackord. även
för längre tid. Tryggt o. ogen. vårelek
Tel. 778 24

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkelegatan 14. Tel. 7575-7576.
f.d. La Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Westerståhl, O.

& Branting-W., Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare

Gustaf Backelin,

Strandvägen 1, 2 tr.

Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådfrågningstid kl. 12:1
eller efter Telef.-anmälan 74824.

Tandläkare

Inga Forssberg

Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungagat. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningstid: Vardagar 10-12
f.m. och 7-8 e.m. Annan tid enl.
överenskommelse per tel. s. 1324.

Tandläkare

Konrad Granér

(Med. av Sthlms Tand.-förening.)
St Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. Kungsh. 341 97.

Tandläkare

Emil Hjertstedt

Sibyllegat. 23, 2tr. (vid Östermalmstorg)
Mottagning efter överenskommelse
pr tel. ö. 91 91.

Tandläkare

Harry Weinberg

Drottninggatan 71 A. II tr.
Mottagn.: Månd, Onsd, Fred, Lörd,
11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel. N,
75 51.

Röster
och siffror

Norge står i begrepp att förändra sitt valsysteem. Stortinget behandlar regeringens proposition om »listeforbund». — »Listeforbund vil si, at to partier eller grupper, som vil opstille egne lister, blir enig om å støtte hverandre gjensidig.» — Då man läser detta i ett norskt tidningsblad, framstår den brokiga blandning, som möjligheten till valkartell givit anledning till i Sverige. Och då vi sett, att norska kvinnoorganisationer, särskilt Norske Kvinders Nasjonalråd och Norges Venstrekvinnelag, varit med om att begära inrymmandet av listeforbund i valglöven, och fördelarna av en liknande anordning i Sverige, i synnerhet för kvinnorna, åberopats, är det på sin plats att beröra saken ifråga.

Listeforbund eller valkartell avser att utnyttja röstsiffrorna. Att så blir förhållandet därigenom, må ingen förneka. Men hur? Olika partier kunna gå fram gemensamt, när de önska främja gemensamma frågor och då vinna större anslutning, det är fördelen. Men de kunna också gå tillsammans utan gemenskap i åskådning, endast för att söka vinna motpartens röster. Och när två partier av fullkomligt motsatt grundåskådning förena sig under gemensam överpartibeteckning, vet faktiskt ingen vilken person, vilket parti eller vilken åsikt man röstar för. Det är nackdelen. En mycket stor nackdel! Vi ha ett färskt exempel härpå i 1928 års andrakammarval, då frisinnade och höger förenade sig i borgerlig samling och på så vis delade upp medborgarna i två klasspartier. Klasspolitik istället för samhällspolitik betyder det. Visserligen är det riktigt, att allt kan missbrukas, och det vore orimligt att avstå från förbättringar, därför att de kunna bli snedvridda. Men det är grundfalskt att bygga en valordning endast på siffror och räknekunst. I valet ligga två val. Först valet av samhällsåskådning, sedan valet av den, som bäst är skickad att arbeta för den samhällsåskådningen.

Det förbises. Vårt proportionella valsysteem ville ge matematisk rättvisa åt partierna allt efter deras storlek. Det har misslyckats. Då infördes kartellmöjligheten för att utnyttja röstsiffrorna. Men vem, som får dem, vet ingen. Där kämpas för mandat, icke för övertygelsen. Listeforbund och valkartell ökar ännu mera väljarnas redan förut stora ansvar. Den vinst de kunna innebära, skall erkännas, men ingen må göra sig några illusioner. Vår tids politiska moral ger ingen anledning därtill.

I Sveriges folkvalda kammare invaldes 1928 tre kvinnor, icke flera. Det har intet samband med valkartell, antalet har därigenom ej ökat.

Men även om vi inte kunna tro att det blir på grund av den nya vallagen, önska vi uppriktigt att det måtte lyckas norska kvinnor att bli representerade, och starkt representerade, i Stortinget genom 1930 års val.

Opinionen växer

Till socialministern har för några dagar sedan överlämnats nedanstående uttalande emot förslaget till lösdriivarlag. Uttalandet som författats av den i Tidevarvet förut omnämnda kommitté, vilken tillsattes på det förra söndagen av Sörmlands socialdemokratiska kvinnodistrikt och Södermanlands länsförbund av Frisinnade Kvinners Riksförbund anordnade mötet i Nyköping, har undertecknats av de båda organisationerna.

Vi anse att i vårt nuvarande samhälle med dess ständiga arbetslöshet en lag mot vad som benämnes lösdriveri är och förblir, vilka ändringar och förbättringar den än underkastas, en klasslag med fritt spelrum för godtycklig tillämpning.

Erfarenheten har till fullo ådagalagt de statliga tvångsåtgärdernas bristande effektivitet i tillrättaförande syfte.

Vi anse, att även det föreliggande lagförslaget, som i hög grad tar hänsyn till och utgår från denna tvångsprincip, därför ej heller är ägnat att på ett tillfredsställande sätt motarbeta lösdriveriet. Lösdriivarlagen bör upphävas och samhället skydda sig mot brottsliga och asociala element genom erforderliga bestämmelser i strafflag och ordningsföreskrifter samt genom fullföljande av speciallagstiftningen för de olika kategorier som rekrytera lösdriivarkåren, såsom alkoholister, återfallsförbrytare, vissa sedlighetsförbrytare, de förminskat tillräkneliga, de venerskt sjuka m. fl.

Vi anse, beträffande lagen (alternativ kap. 2) om åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art, att allt sedeslöst leverne i och för sig är av samhällsskadlig art, men att det är lönlöst söka komma till rätta härmed på lagstiftningens väg. Däremot måste samhällets åtgöranden i första hand gå ut på en uppfostran till värdigare sexualmoral av den innebörd, att varje vuxen människa, man som kvinna, bär samma ansvar i varje sexuell förbindelse.

Den omyndiga ungdomens tillrättaförande även i sedligt avseende bör anförtros åt barnavårdsnämnden (eventuellt då även kallad ungdomsnämnd), men vuxna normala mäns och kvinnors sexuella vandell bör ej göras till föremål för samhällets ingripande, såvida de ej göra sig skyldiga till förseelser mot gällande lag.

Detta uttalande antogs även i Västerås av ett i söndags av Västmanlands socialdemokratiska kvinnodistrikt anordnat diskussionsmöte över förslaget till lösdriivarlag.

Bland övriga yttranden över lagförslaget, vilka påyrka lösdriivarlagens upphävande äro länsstyrelsernas i Nyköping och Vänersborg.

Den enskilde individens rättsäkerhet har enligt gällande straffrätt ansetts vara ett så stort intresse, säger länsstyrelsen i Nyköping, att man av hänsyn till den avstått från att ingripa emot varje yttring av samhällsfarlighet och fordrat att det straffbara området måste bestämt angivas. Ett samhällsfarligt levnadssätt kan därför inte i och för sig bli föremål för straff. Dessa grundsatser ha emellertid helt uppgivits, när det blir fråga om samhällets ingripande emot lösdriveri. Här förklaras vissa levnadsvanor, som avvika från de vanliga, vara tillräckligt skäl för samhällets ingripande och på blotta presumptionen om samhällsfarlighet kan den enskilde ådomas långvarigt frihetsstraff.

Emot denna särskilda lösdriivarlagstiftning har emellertid den allmänna folkmeningen reagerat.

Länsstyrelsen anser också att de föreslagna tvångsåtgärderna äro betydelselösa ur uppfostrande synpunkt och även som avskräckande moment torde de utan större fara för de oförvitliga medborgarnas rättssäkerhet kunna upphävas.

Även ifråga om motarbetandet av sedeslöst leverne anser länsstyrelsen, att de uppfostrande åtgärderna ha den största betydelsen och ansluter sig till den uppfattningen, att samhället beträffande prostituerade kvinnor, som uppått myndig ålder, icke bör tillgripa tvångsåtgärder, utan inskränka sig till att stödja den enskilda verksamheten för deras upprättande.

För ungdomens skyddande ger barnavårdslagen möjligheter till ingripande gentemot personer under 18 år. Ett utsträckt av dess bestämmelser till att gälla ungdom även intill 20 år, bör inte vara uteslutet.

Länsstyrelsen föreslår att lösdriivarlagen upphävas men att de värsta av det samhällsskadliga levnadssättets yttringar kriminaliseras.

Om en kriminalisering inte kan ske annat än i samband med antagandet av en ny strafflag, föreslår länsstyrelsen att lösdriivarlagen bibehållas endast i fråga om vissa uppräknade brott, såsom koppleri, souteriorskap, onaturlig otukt, lönnbränning, langning etc.

De försök i det nya lagförslaget att genom vissa föreskrifter angående rättegångsförfarandet tillfredsställa kravet på den enskildes rättsäkerhet anser länsstyrelsen inte förmå att avhjälpa de påtalade bristerna i lagstiftningen. Här är nämligen fråga om brister i själva grunden för samhällets ingripande. Vill man taga hänsyn till den allmänna rättskänslan i samhället, då äro enbart ändringar i förfarandet i lösdriivare målen utan betydelse, då måste lösdriivarlagen upphävas eller åtminstone till omfattningen betydligt inskränkas.

Även länsstyrelsen i Vänersborg avstyrker förslaget, men instämmer i hr Petréns särskilda yttrande.

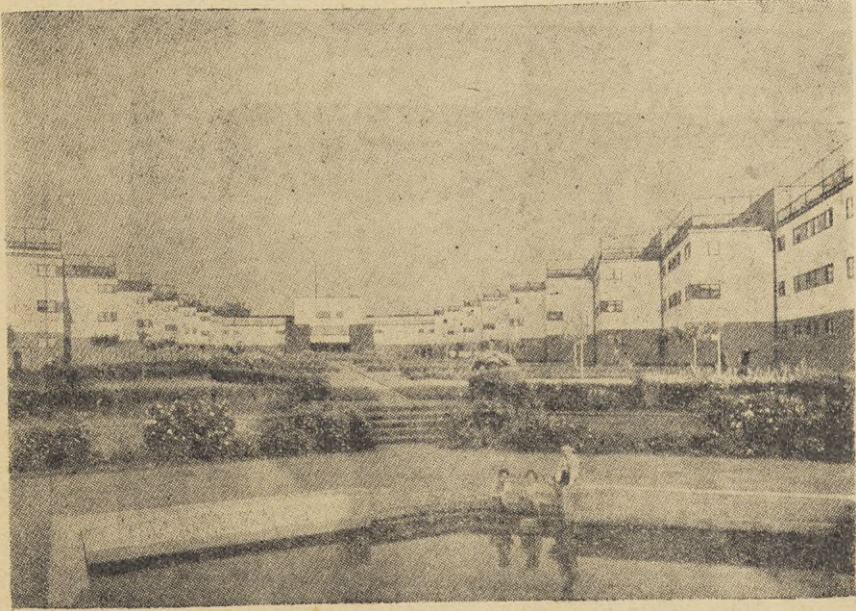
I fråga om åtgärderna mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art påpekar länsstyrelsen, att de ändringar som gjorts i det nya förslaget egentligen endast äro av formell art och bestå av namnbyten, t. ex. skydds-nämnd istället för hjälputskott o. s. v. De anmärkningar som riktats mot 1926 års förslag äro sålunda fortfarande befogade.

Enligt 1926 års förslag skulle de samhällsliga åtgärderna riktas mot den som »vanemässigt bereder sig inkomster genom otukt», därest vederbörande därjämte fyller vissa kvalifikationer. Nu anses däremot samhället ha skyldighet att ingripa först när vederbörande förfallit till ett sedeslöst leverne av så svår beskaffenhet att det måste betecknas som samhällsskadligt.

Länsstyrelsen anmärker att den föga taltalande slutsatsen kan dragas, att det finns ett sedeslöst liv, som staten icke anser samhällsskadligt.

Vad beträffar ungdomens skyddande mot inledandet i ett sedeslöst liv anser länsstyrelsen att det skydd, som skulle bjudas i den nya lagen är ganska bristfälligt. Det måste anses olämpligt att skapa en särskild lag och en särskild organisation bara för ungdomen mellan 18 och 21 år, då både lag och organisation finnes för den under 18 år. Ungdomsosedligheten bör istället bekämpas enligt barnavårdslagen även för ungdom mellan 18 och 21 år — eller i anknytning till denna lag.

Den brännande bostadsstrågan. Av bostadsinspektrisen Lulli Lous

Nybyggt kvarter i Frankfurt: Gård med plaskdamm.

Reiser du i strålende sol og varme gjennom Tyskland — dag ut og dag inn gjennom en uendelighet av opdyrkede marker, mil-lange alleer av frugttrær som er allemannseie — langs vinbjer-ge bugnende av fuldmodne vin i store tunge klaser — så tænker du ved dig selv: Her er nok livet lettere å leve enn hjemme hos os — her er »hus i hver busk« — klimatet er så meget mildere — Her er nok ingen bolignød — Også er her mat nok, tænker du videre — Lannet gjør sånt rikt intryk — Tænk bare alle de fete gjæsserne! Ja, den som krydser lannet pr bil vet nok av erfaring at landsbyerne næsten ikke er til å komme frem i for disse store, vraltende og veludrede skabninger som fyller den eneste gaten — netop den du vil suse igjennem fortest mulig for å komme ut av denne snuskede blanning av fjøs og stall og hovedbygning plus kloak midt ute i gaten, som samlet danner en tysk landsby — en forunderlig foreteelse.

Aa nei — her er nok ingen bolignød —

Men nærmer du dig så byerne så forteller de dig noe annet. En liten stikprøve — og du erfarer snart at boligvanskelighetene er sig lik i alle land. Og overalt føres der den samme hårdnakkede kamp for å komme ut av elendigheten.

For bare å nevne de par byer, hvor vi i høst hadde anledning til å se en del å nybygg, så er der i München i de to siste år bygget 3,000 leiligheter — De begynte først å bygge 1927 men har nu planerne færdig helt frem til 1931, da de håper helt å ha overvunnet bolignøden.

Alt boligbygg foregår her gjennom de såkaldte Aktiengesellschaft Wohnungsfürsorge, som har støtte av både den tyske stat og staden München.

Vi så forskjellige komplekser — det meste bygget i 3 etager, et par steder i 4 etager plus en hel del rekkehus i bare 2 etager. De fleste leiligheter var på 2 rum og kjøkken uten bad og uten vaskekjeller, da der var planlagt centralbad og centralvaskeri i kom-

plexerne. Foreløbig sendtes al klædesvask bort og utgifterne blev delt mellom lier og leier med en halvdel på hver. Leiligheternes utstyr var gjennomgaaende bra, alt holdt i lyse, friske farver, gulv og trappeoppganger var overalt av ek for holdbarhetens skyld. Inredningen var praktisk og bra, når jeg undtar en sørgelig mangel på garderobesrum.

Leien for et 2-rums leilighet varierte mellom 48 og 55 mark pr måned. En 3 rums leilighet med gasbad kostet 63 mark pr måned. Et gasbad kostet 12 pf. pr. bad.

Foruten komplekserne var der særskilte bygninger for både enslige mænd og enslige kvinder. Men det stod ellers hvem som helst frit å melde sig som ansøker til leilighet i nybyggene.

De lo høit da de hørte at det var forbudt for enslige herhjemme og spurte om ungarstanden var beheftet med straf i Norge.

Flere steder var arbeidsløse kunstnere skaffet beskjeftigelse med utsmykning av fasaderne — malere såvel som billedhuggere.

Der er fremdeles tvungen avståelse av rum i München.

Det samme er tilfelle i Mann-

Obs.!

Den som prenumererar på Tidevarvet for 1930 redan nu, får tidningen gratis for hela december. Prenumerationsavgift for helår kr. 6. Kan insändas på postgiro 1544.

*

heim hvor der også foregår et intenst boligbygg. Her bygges der noget høiere enn i München — ofte i 5 etager. Gjennemsnittstandarden er også her 2 rum og kjøkken, som oftest uten bad og prisen mellom 54 och 48 mark pr måned.

Ventetiden for de leiesøkende var her bare fra 1/2 optil 1 år!

Vil man imidlertid se nybygg i Tyskland, så er det selvfølgelig først og fremst Frankfurt som lokker, og inn- og utlenninger strømmer jo også did i slike mengder at de efter sigende totalt forstyrrer arbeidsroen for alle dem som har med saken å gjøre —

Men treffer du en infødt Frankfurter så spør han dig ikke først och fremst om du har set nybygget som alverden snakker om — nei — han spør om du har set Römerberg. Og har du set nybygget for du har set Römerberg så måler han dig med en viss forakt fra hode til fot.

Og man kan nok forstå det —

Står du på rådhustrappen og ser utover den bedående torvplassen inrammet av alle patricierhusene i middelalderstil og med fontænen som efter sigende var fylldt med vin istedenfor vand ved fyrstefestlighetene i gamle dage — med »Fünffingergasserne« og alle de andre smågater så smale at du synes du må kunne nå med utstrakte hænder fra den ene side av gaten over til den annen — ja da forstår du nok tilfulde den pietet hvormed de omfatter alle gamle minder.

Men det morsomme er netop at samtidig med at de værner det gamle som en helligdom så møter de tidens krav i en grad og på en måte som ingen andre.

De har tat boligsaken op fra grunnen av og reist et nybygg som det med rette går ry av hele verden over. I Frankfurt kan man forresten ikke tale om »et nybygg« — nybyggede byer må vi kalle det. For de strekker sig i milevidt omkreds og danner hver for sig et fest sammensluttet hele — med sine parkanlegg — lekeplasser, skoler o. s. v.

Praunheim f. ex. virket som en hel by av rekkebebyggelse i 2 etager og med flate tak.

En eiendommelighet ved disse husene var imidlertid at de hadde en slags halv 3die etage — den såkaldte Einlegerwohnung, som bestod av et rum og et bitte lite kjøkken — nesten et kjøkkenskåp. Dette optok omtrent 2/3 av husets bredde. Det øvrige var veranda rigt beplantet med blomster. Det hele ga derfor indtryk av en uendelig rekke takhaver. Det tok sig aldeles fortryllende ut.

Denne opdeling av leiligheterne, som var selveste Oberbaurat Mays eget patent, var gjort for å skaffe større familier en rimelig husleie og for samtidig å utnytte bygget til det ytterste. Et slikt blokkhus måtte inbringe sine 90 mark per måned i husleie om det skulde svare sig.

Den egentlige leilighet på 3—4 rum og kjøkken, bad og W. C. fordelt i 2 etager blir så bortleiet til mer og mindre barnrike

familier for en leie av 60 mark pr. måned. Den såkaldte Einlegerwohnung blev bortleiet til enslige eller barnløse for 30 mark pr måned. Det blev på forespørsel uttrykkelig erklært at hermed var bygningsomkostningen dekket. Og man ga som grund at standardiseringen var ført ut i sin allerysterste konsekvens ved alt deres boligbygg. En kvinnelig arkitekt hadde f. ex. utarbeidet typen for kjøkkenerne og den blev gjennomført med jernhånd. Men så har jo Frankfurt desuten sin boligskat, som hvert år inbringer store summer til fremme av boligbygget og det er vel også en av grunnerne til at nybygget kan »bære sig.« — Boligrasjoneringen er derimot for længe siden ophevet. I Frankfurt bygges der omkring 4,000 leiligheter pr år.

Og alikevel er ventetiden svære lang — man nævnte både 6 og 7 år.

I Frankfurt som i München var leilighetene bra utstyrt, holdt i lyse farver, veggene var tapetsert og gulvene overalt belagt med linoleum. Innredningen var gjennomgaaende praktisk og nye ting blev prøvet ut — skåpsenge f. ex. — til å felle inn i veggene eller inn under sofabanken for å vinne gulvplads. Der var skyvbare

Standarden lå meget høit hvad værelsernes antal angår — samtidig var rummene ofte svært små, men så regnet de jo av og til et værelse på kjøpet — kaldte en 5 rums leilighet for en 4 rums f. ex. når det 5te rum var svært litet. Invendningerne blir idethetlet så forsvinnende i forhold til det hele. Og man må bare av hjertet lykønske dem som kommer inn i all denne herlighet.

Hvem kommer så inn der? Ja der rører vi ved en av boligsakens største vanskeligheter og den ser ut til å være så temmelig internasjonal.

På mit spørsmål om arbeiderne nu virkelig bodde i disse hus fik jeg i alle de tre byer jeg her har nævnt det samme svar: Arbeiderne — nei de bodde ikke der — De magtet ikke en husleie av omkring 50 mark pr måned — »De må huske vi har da hat krigen. Vi er et utarmet folk!«

På mit spørsmål hvor arbeiderne så bodde fik jeg et skuldertræk til svar —

Så bestemte jeg mig for å ikke gi mig for jeg i Frankfurt hadde fått se hvor arbeiderne bodde.

Det tok mig en hel formiddag og ga negativt resultat. Jeg blev sendt fra det ene kontor til det annet. Telefonbud fikk foran mig at »der kom en dame fra Norge, som vilde vite hvor arbeiderne bodde« — De bød mig barakkebebyggelsen ute i Altenheimerstrasse for helt forsorgsunderstøttede arbeidsløse familier — delvis zigönere. Det viste småleiligheter på 2 rum og kjøkken til 22 mark pr måned og såkaldte kjøkkenrum for 13 mark pr måned.

Der var bygget 300 slike leiligheter med tilsammen 900 mennesker og der var planlagt 900 nye, bygget i blokkhus på 50 leiligheter i hver blok. Gatebredden mellom husene var 20 meter.

Men heller ikke her fandt jeg altså hvad jeg søkte — ikke de forsorgsunderstøttede arbeidsløses familiers boliger — men fast ansatte arbeider — familier som vilde holde sig oppe og klare sig selv men som manglet den ene ting — tak over hodet.

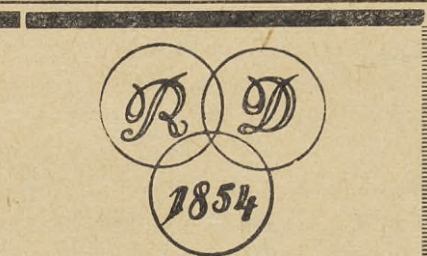
Jeg kom til syvende og sidst til en av topperne — en Oberbaurat som forklarede at det var en overdrivelse å si at arbeidere ikke bodde i nybyggene. De bodde her og der indimellem funksionerer og forskjellige andre leieboere — særlig i Römerstadt ikke så få av dem — Men det måtte indrømmes at stort sett hadde det ikke endnu lyktes å overflytte dem fra de gamle römer nede i centrum til de boliger som i første hånd var tiltænkt netop dem.

Men sikkert vil de overvinne også denne vanskelighet for alle andre.

Det var netop det som virket så betagende ved Frankfurt — dette intryk man fik av en hel by samlet under et felles banner: Boligsakens løsning fuldt og helt.

Oslo november 1929

Lulli Lous.

Inred Edert hem

med vackra mattor,
möbelyger och gar-
diner från

ROBERT DITZINGER

72—74 Västerlånggatan 72—74
18 Norrmalmstorg 18

vægger så rummene kunde deles av for natten. Der var store rummelige kjeldere men ikke loftsrum — Men det var i Frankfurt som i München en sørgelig mangel på garderobrum, det henger vel sammen med at alle mennesker i Tyskland har sin Kleiderschrank, så de slipper som hjemme hos os å se koksoven som hele familiens klædeshenger hvor der mangler koster. Men det er like forkastelig for det.

Vi står till tjänst!

BLOMMOR

Stockholms Blomsterhandel
Arsenalsgatan 1
Telefon 5313, Norr 887

Utför alla slags dekorationer och bindningsarbeten till billiga priser.

HOTELL

Hotell o. Pensionat Esplanade
Fru Anna Fahlström
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 312 55 (växel)
Även Hällegårds Pensionat, Skärsåtra
Tel. Skärsåtra 4 REKOMMENDERAS

FOTOGRAFIATELJÉ

Fotografering å Fester m. m.
Dygnet om
vid såväl blyxt- som elektr. ljus.
Åsberg, Drottningg. 93 **86298**

KLÄDESHÄNDEL

BOJ 1:ma, 180 cm. bred,
till draperier, gardiner m. m. alla färger
lager.
David Södermans Klädeshandel
22 Drottninggatan 22. BILLIGT!

MÖBLER

Sals- och Enrumsmöbler
i nyinkomna, vackra mod., utför-
säljas billigt.
WÄGMARK,
1 NORRTULLSGATAN 1

PARFYMER

Parfumer, Tvålar och
Borstar
Rik sortering hos
MÄRTA DORFF
Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset)
Tel. Norr 24695

RAM- och SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFTR.
Knut Nystrand
Södermannag. 8, Stockholm
REKOMMENDERAS.
Låga priser Tel. S. 30914

SKÖNHETSVÅRD

Hervor Bertrand-Bengtson
AMERIKANSK STATE-BOARD
DIPLOM »Ex. Sjukgymnast»
Tel. 9877 Birger Jarlgatan II 1 tr.
Mäster Samuelsgat. 11 tr.

SLÖJDAFFÄR

WALAMAGASINET
R. Andersson,
Kungsgatan 74.
Lager av Furumöbler i olika modeller, Wälastolar, Korg-
möblar, Trappstegar och Laggkär!
Beställn. emott.: Tel. 111837.

TVÄTTANSTALT

SVENSK TVÄTT
Inneh.: Ing. och fru Hedenberg
Ulvunda
Tvätt utan frätande ämnen.
Tel. ULVSUNDA 53

Kvinnan i Fascismens Italien

Under fascismens första år såg man ständigt kvinnor deltaga i partiets offentliga framträdanden. Vid möten och fester voro de alltid med, deras vältalighet flödade ofta i kapp med den manliga, och drog en kortge genom gatorna, nog fanns däri i regel en mängd kvinnor skrudade i svart skjorta och svart baret och stolt lyftande sina svarta standar mot skyn.

Men för cirka tre och ett halvt år sedan blev det annorlunda. Då bytte fascistpartiet generalsekreterare och den nye — som f. ö. ännu innehar denna höga post — begynte sin verksamhet med att utfärda en rad bestämmelser rörande de kvinnliga »fasci» och deras rätt- och skyldigheter, som betydligt förändrade dessas ställning. Kvinnorna förbjödos sålunda att bära svarta skjortor, de vuxna få endast och allenast bära fascistmärket, de yngre — under fjorton år — få använda en dräkt som består av vit blus och svart veckad kjol och en svart silkesluva, en dräkt som emellertid i förbigående sagt i långa tider brukats som skoluniform Italien över.

Kvinnorna blevo vidare förbjudna att deltaga i processioner, korteger o. dyl. De fingo endast i undantagsfall rätt att deltaga i möten och festligheter och deras förut av ingen hindrade befogenhet att uppträda som talare blev nu högst betydligt kringskuren. Realiter kan en italiensk fascistkvinna numera tala blott i vad man här kallar en »sluten församling» d. v. s. inför en skolklass, i privata klubbar, inför ett mindretal åhörare, etc.

»Kvinnorna skola inrikta sig på att i bakgrunden stödja och bistå de manliga fascisterna» var parollen som ljöd från högkvarteret och till en början ingalunda väckte glada känslor inom det kvinnliga lägret. Många hade vant sig vid att bokstavligt talat arbeta sida vid sida med männen, många hade nått de mest framskjutna ställningar inom styrelser och råd och gjort sig kända som talare och propagandister av rang, de allra flesta voro lika roade som männen av att klä sig i »uniform» och att i synligaste måtto vara med om firandet av rörelsens otaliga minnesdagar — det var inte lätt att plötsligt draga sig undan, och någon tid dröjde det också

därför innan de nya bestämmelserna blevo respekterade.

*

I tre grupper äro Italiens kvinnliga fascister i likhet med de manliga nu indelade. Den första omfattar Piccole italiane, barn från sex till fjorton år, och den anses enligt den sista statistiken räkna 364,300 medlemmar. Den andra är Giovani italiane, flickor från fjorton till aderton, och den har i detta nu 100,153 inskrivna. Vartill sedan kommer omkring 100,000 vuxna kvinnliga fascister, fördelade på 4,000 olika »fasci».

Att den första gruppen är så mycket större än de andra beror på, att man det sista året gjort inrullandet däri obligatoriskt för alla flickebarn, som frekventera offentliga skolor — i överensstämmelse med vad som något tidigare bestämts i fråga om gossarne. Alltså i och med det, att en liten italiensk flicka kommer in i en statens skola — vilka emellertid av överklassens barn besökas mycket mindre än de långt bättre skötta klosterscholorna och kollegierna — så blir hon automatiskt Piccola italiana med partimärke och medlemskort.

Som Piccola italiana övas hon framförallt i kroppslig idrott. Hon får deltaga i en mängd, många gånger mycket ansträngande, gymnastiska övningar, hon får lära sig skjuta med pilbåge och på sina håll också med bössa och revolver, hon får ro och simma och spela tennis och golf och de många bollspel som italienarne älska. På sommaren får hon fara till havet eller till bergen och leva lägerliv i tält och provisoriska baracker. Därunder, som för övrigt under terminerna i skolan, får hon vara med om en massa ceremonier, som omfatta föredrag om kriget och den fascistiska revolutionen, defileringar inför Italiens och fascismens fanor, avsjungande av patriotiska och fascistiska hymner, uppförande av historiska och religiösa skådespel och tablåer etc., etc.

För att ge en föreställning om hur terminernas fritid utnyttjas kan det vara av intresse att framlägga det schema, som följes i Venedig, och som av partiets generalsekreterare förklarats vara så ypperligt, att det bör följas överallt i landet.

Månadens första söndag skall, enligt detta, användas till föredrag om Mussolini och om fascismen, uppläsningar av Mussolinis tal, utläggningar av fascismens budord, panegyriker över den fascistiska revolutionens hjältar, förevisningar av filmer som demonstrera vad fascisterna göra t. ex. för att uppodla sumpmarker, utrota malaria, anlägga järnvägar, bygga skolor och offentliga byggnader etc., etc. Andra söndagen ägnas under sakkunnig ledning bedrivna besök i museer, i kyrkor, i utgrävningar o. dyl. Den tredje åt en lång fotvandring på landet. Den fjärde är så »givandets söndag». Då samlas man till förfärdigande av arbeten, som sedan säljas till förmån för den eller den fascistiska organisationen, då avlevererar man de arbeten man under månadens lopp tillverkat hemma, då besöker man fattiga hem, sjukhus, barnhem o. s. v.

I fråga om de något äldre — Giovani italiane — lägges huvud-

vikten på att utveckla »socialt intresse och husliga dygder». De få lära sig att laga mat och att sköta trädgårdar. De få en — på många håll mycket god — grundläggande undervisning i jordbruk. De gå igenom sjuksköterskekurser som för deras räkning anordnas av Röda korset — 1928 t. ex. funnos 52 dylika med 1,220 deltagare. De undervisas i klädsömnad, vävning, knyppling, hatttillverkning etc. De deltaga i grundliga kurser i barnavård och nu på sistone också i kurser för utbildande av »fabrikssystrar» och »gruvinspektriser».

Och de ännu äldre, de vuxna kvinnorna som alltså äro de enda, som kunna i egentlig mening kallas fascister, de leda organisationen av denna de ungas fostran. De förestå skolor i huslig ekonomi, hantverksskolor, jordbruksinstitut etc., etc. De anordna »sjukkolonier» däri framförallt tuberkulösa barn tagas emot och få ypperlig läkarbehandling och vård. De taga emot de utom Italien levande små italienska barn vilka om sommaren inbjudas av Mussolini att tillbringa längre eller kortare perioder i sina föräldrars fädernesland. De anlägga tjänarinnehem och leda kurser för landsbygdens kvinnor — ett led i Mussolinis strävan att hindra bondebefolkningens inflyttning till städerna. Och först och sist intressera de sig för att Italien nu till sist skall få en fulltalig stab av väl utbildade sköterskor. Då Italien gick med i världskriget var det nunnorna, som i någon mån lindrade de fruktansvärda lidandena de italienska soldaterna på grund av bristen på läkare och sköterskor och sjukhusutrustning utsattes för, men deras antal var långt ifrån tillräckligt, och alltsedan dess har reorganisationen av Italiens Röda kors varit ett brännande problem, som emellertid nu tack vare fasci kvinnors förefaller kunna tillfredsställande lösas.

Den italienska fascistkvinnan gör alltså en hel del och kommer av allt att döma att göra ännu mer. Områdena för hennes verksamhet såväl som de ekonomiska resurser varöver hon får förfoga har nämligen just i dessa dagar väsentligt ökat.

Måhända kan det för övrigt i detta sammanhang vara värt att påpeka, att den italienska kvinnan överhuvud har större inflytande än man enkannerligen i Sverige är benägen tillerkänna henne. Hon har sitt bestämt avgränsade fält, men för det första är det ej ringa, för det andra är hon däri inom självständig på ett sätt som hennes svenska medsystrar ofta kunna ha skäl att avundas. I italienska hem är det fortfarande hustrun som har hand om pengarne och som allsvåldigt bestämmer om allt som kan benämnas hemmets organisation. För italienska män är det därför den naturligaste sak i världen, att kvinnorna även utom hemmen, på de områden som äro erkända som deras, äro absoluta enväldshärskare som styra och ställa precis som de för gott finna.

Är en utom hemmet arbetande italiensk kvinna gift är hon förresten — det kan även vara skäl att påpeka — bättre ställd än i åtskilliga andra länder. Omsorgen för nativitetens ökande gör, att hon skyddas på mångfaldiga sätt.

Negersång

Vi spelar, sjunger och dansar för er, vi kommer till er med hjärtan och själar, vi kommer med vår glädje, lust och längtan — varför kommer ni icke till oss?

Vita människor, svarta människor:

låt oss glömma det förflutna, förgäta det, utplåna det — låt oss vända ansiktet mot framtiden, vita ansikten, svarta ansikten:

Röd morgonsol kommer, en ny dag, vi sjunger, vi ropar, vi skrattar, vi arbetar, vi ger oss hän åt blodet och den sjungande minuten, och solen virar en svepning av guld kring världen —

Vita människor,

ni har jagat oss, fångat oss, berövat oss frihet, land och allt, ni har fört oss i trældom, gjort oss till slavar, ni har förtrampat oss, pisakat oss, pressat oss till döds; vi har arbetat under förbrännande sol för er, timme efter timme i de långa, långa dagarna, år efter år, släkte efter släkte;

Ni har slagit oss när vi var sjuka och döende, ni har skändat våra kvinnor, ni har krossat våra skallar, ni har hängt oss, skjutit oss, sparkat ihjäl oss — å! — Och nu kommer vi till er, spelande, sjungande, dansande, skrattande:

vad vill ni mer, vad begär ni mer!

Ack: vårt skinn är ännu svart, våra kroppar svarta, våra ansikten svarta — förlåt det, overse med det!

Se: blodet som rinner ur våra sår är rött, våra hjärtan som söndertrampas är röda, vårt kött som fläks upp är rött: vad begär ni mer?

Å, väntar inte en morgon någonstans, en morgon för oss, en sovröd sjungande morgon?

Vi vill tro på en morgon, vi vill drömma om en morgon, en morgon även för oss — !

Artur Lundkvist.

(Ur den nyutkomna antologien 5 unga, Bonniers, 3:75.)

Svensk bikt

När serieverket Lindblads Hågkomster och Livsintyck en gång startades förmodligen av förlagets dåvarande ledare förutsåg kanske ens denne, att arbetet skulle få permanent. Föreliggande årgång är emellertid den tionde, och man spår säkerligen icke fel, om man räknar med kommande jubiléer efter åter gångna decennier. Läsarnas intresse har stått bi och medarbetarnas, och för varje nytt år tillväxa nya givare och mottagare.

Sista bandet har försetts med en förteckning å medarbetarna i föregående årgångar, och det vore att önska, att denna förteckning upprepades i varje kommande. Böckerna uppnå därigenom längre livslängd, falla icke så lätt undan, och en personhistoriskt intresserad kan söka ut den och det han speciellt skulle önska och behöva. Blåddrar man i samlingarna, finner man, att del V är särskilt litterärt betonad med bidrag av fem av de Aderton. Denna tidnings mångåriga redaktör har meddelat ett krigsminne i del VIII.

Hur intressant det kan tyckas att lyss till självbekännelser av våra diktare får man icke för deras artiklar förbigå andra mera okändas, kanske pålitligare ur saklig synpunkt. Författarna undkomma nu en gång icke sin fantasi, som förminskar och förstör omedvetet bedrägligt. De skänka

Förra året hände det, att man i Milano efter telefonernas omläggning till automatiska började med att avskeda de gifta telefonisterna under påpekande av att de i alla fall hade sina män att falla tillbaka på. De avskedade gingo till Mussolini, och han gav telegrafisk ilorder om att de alla skulle stå kvar, just därför att de voro gifta. Generalorder kom strax därpå, att denna princip skulle respekteras överallt i statlig såväl som privat verksamhet. Och Italiens kontorister och lärarinnor och arbeterskor, som ju i övervägande grad äro gifta, de jubla.

Roma i nov. 1929.

Pier Gudro.

ofta mera Dichtung än Wahrheit.

Att adel, präster, borgare och bönder företräts är uteslutande en vinning. Det heter, att alla bli intressanta, då de berättar om sig själva. Bidragen äga genomgående stilistisk snits, och man finner lätt, att sådana företrädare valts, som vid sitt ingripande i det offentliga livet lärt att sköta pennan.

Denna jubileumsårgång har kanske åter övervägande litterär anstrykning, fast det är de nyaste namnen, som möta en. Det minskar icke dess värde, ty en läsekrets kan tröttna på att höra ständigt samma tala om sig själva. Här har ordet givits åt exempelvis Maj Hirdman, ett förträffligt bidrag, Elisabeth Bergstrand-Poulsen, Vilhelm Moberg, Ragnar Holmström, Axel Olsson, Rudolf Värnlund och Eva Arads. Men även äldre bikta sig: bidragsgivarnas ålder pendlar mellan 68 och 29 år.

A. B—n.

ORIGINAL HANAU

har visat sig vara en mycket god ersättning för sommarens sol och rekommenderas särskilt vid allmän svaghet, — sömnlöshet, nervositet, rekonvalescens m. m.

RÄDFRÅGA LÄKARE
Begär prosp. och prisuppg.

A. B. ELEMA

Stockholm
Kungsg. 31

Göteborg
Kungsg. 62

Den bästa och snabbaste hjälpen vid alla slags akuta smärtor är

NEVROSINE

(Antipyreticum och analgeticum.)
Fritt från acetylsalicylsyra.

Smärtstillande och febernedsättande tablett. Verksamt medel vid alla slags reumatisk värk, Gikt, Ischias, Neuralgier, Nervsmärtor och vissa febrar (Influensa, Halsfluss och dylika s. k. förkylningsjukdomar).

Säljes endast å apotek.
Förpackningar å 50 öre och kr. 1.90.

ISLAM PÅ NYA VÄGAR

»En ung arab hade förts till missionsläkaren i Mesopotamien. Det gällde hans liv. Intet annat än blodöverföring kunde rädda honom. Läkaren gjorde detta klart för de anhöriga och frågade vem som ville göra den unge mannen denna tjänst. Alla vägrade — fader, bröder, kusiner.

Läkaren såg en enda möjlighet och han tvekade ej att begagna sig av den. Lugnt öppnade han sina egna ådror för att gjuta nytt liv i den döende araben. En strimma av ett sälsamt ljus sken in i de närvarande arabernas hjärtan. Sådant sågo de aldrig. Från den dagen är missionsläkaren suverän bland dem, och ingen skulle våga kröka ett hår på hans huvud. »Han är vår broder,» säga araberna. »Hans blod flyter i våra ådror.»

Med denna historia avslutar den engelske författaren Basil Mathews sin utomordentliga lilla bok *Islam på nya vägar*, som Svenska missionsförbundets förlag haft den goda idén att ge ut på svenska. Historien är mer än ett uppbyggligt exempel på vad sorts folk det är som bli missionsläkare. Den är en symbol. Genom att följa missionsläkarens exempel, så, men endast så, kan den kristna civilisationen vinna islam, endast genom att i djupaste mening ge sitt blod kan den kristne visa Kristi överlägsenhet över Muhammed, försona gamla synder, och visa det unga islam som bryter upp från sina fäders tro vägen till nya ideal, till nya mål.

Basil Mathews har bakom sig en lång författarverksamhet i KFUM:s tjänst. Han hör till en liten grupp författare som ställt upp för sig som livsuppgift att lägga fram för världens ungdom, formarna av morgondagens öden, de stora problem som de komma att få lösa, de stora uppgifter som vänta dem. För denna lilla arbetskommitté med sitt säte i Geneve, är problemet framför alla problem rasernas förhållande till varandra. — Om inte världens ungdom lär sig förstå att det problemet måste lösas i samförstånd, genom ömsesidig förståelse, respekt och samarbete, då är världen förlorad, har en av de kommitterade yttrat.

I denna anda har Basil Mathews skrivit sin spännande och livliga lilla bok *Clash of colours*, färgernas brytning, som ger den bästa möjliga korta översikt över våra dagars rasproblem, sett av en ung engelsman. I den bok vi nu behandla, *Islam på nya vägar*, har han tagit upp samma problem, men från en annan utgångspunkt. Det är nämligen de två stora religionernas förhållande till varandra, kristendom och muhammedanism, han behandlar. Däri ligger också rasproblemet in-

neslutet, men Islam bryter rasgränserna liksom också kristendomen.

Författarens utgångspunkt är den att Islam rycker upp sina tälpinnar. Islam kan, menar han, icke så som kristendomen reformeras, Muhammads statslära och sedelära är absolut oförenlig med en ny tid. Muhammed räcker därför icke till för det unga Islam, det som kommit i beröring med den nya tiden, nya civilisationen. »Millioner av muhammedanvärldens unga blicka ut mot nya synvridder. De stå färdiga för en späningsfärd mot nya okända mål. De äro villiga att lyssna till den

Remarque:

»Bland amerikanerna har Dreiser och Upton Sinclair gjort det djupaste intrycket på mig.»

Manassas

En roman om amerikanska inbördeskriget av
Upton Sinclair

496 sidor. Häft. 6:50. Inb. 9:50.
Halvfr. band 13:50.

»Manassas är mästertligt och autentiskt stycke historia...»
Arbetaren.

»Vare sig Manassas läses som äventyrsroman, som psykologisk studie eller som en trogen och skickligt utförd framställning av ett stycke världshistoria, kan den med trygghet anbefallas åt den litteraturintresserade allmänheten som i eminentaste grad läsvärd.»

Hollandsposten.

»Över alla epokers skumraskepolitici ser man Abraham Lincolns hederliga, ehuru groteska och något bortkomna gestalt höja sig, av Sinclair skildrad med övertygande sanningsenlighet och oförglömlig humor.»

Skånska Dagbladet.
I varje bokhandel.

AXEL HOLMSTRÖMS
FÖRLAG.

röst som kan skänka dem det förlösande ordet till den egna personlighetens tillväxt och fosterlandets nydaning,» säger författaren.

Det han säger om Islam grundar han icke på böcker eller förmodanden i Geneve. Han har sökt det unga Islam överallt i världen, där Allah och Muhammed har sina bekännare. Han har mottagit de muhammedanska nordafrikanska arbetarnas förtroenden i Paris, sett Mekkapilgrimernas extas, resonerat med araberna i Arabien och Palestina, Indien och Turkiet. Det är en fängslande och eggande bild han ger av en värld i uppbrott, jämsning, förvandling, av sovande som vakna, av kvinnor som slita av slöjan, av jäsande oro och verksamhetslust. Författaren skriver för ungdom, vilket i detta fall betyder att göra sitt bästa. Han illustrerar sina satser med åskådliga bilder. En sådan bild som den han ger av mötet mellan en karavan och den första bilkortegen genom Sahara, rist sig in i minnet.

Man får nya belägg på hur oerhört mycket världskriget betytt, långt utanför de områden som berördes därav, vilket jäsande det satte in i världen, hur det påskyndat och omriktat utvecklingen. Det märkligaste och mest oförutsedda som skedd var väl att kriget givit den asiatiska och afrikanska nationalismen luft och växtkraft. Det muhammedanska kalifatet splittrades genom frederna efter världskriget, som tog bort Palestina, Egypten, Mesopotamien från sultanens väld. Sedan avsatte turkarna själva sultanen till råga på verket och gick in för uppbyggandet av en religionslös modern stat, och även Persien gick in för emancipation. I stället

för den muhammedanska samligen kring kalifatet har världen fått den turkiska, egyptiska, syrisk, indiska nationalismen, ungefär så som Europa en gång fick sin nationalism. Islam mister sin makt över de mera intelligenta och av västerlandet påverkade skarorna. Men samtidigt kryper den långsamt fram över den afrikanska kontinenten genom muhammedanska köpmän som tjäna som missionärer. Kryper fortare än kristendomen anser författaren.

Han är icke blind för den fara som ligger i den färgade nationalismen, han är icke blind för vad det är den västerländska civilisationen har att stå emot: en mångfaldig brokig, till livsföring och historia, mentalitet och religion oss djupt artskild och ofta dunkel massa. Han är icke blind för att där sjuder av uppror i denna massa, av bitterhet för lidna oförrätter, för vilkas skull man förlorat blick för de vitas välgärningar, och av ofördragsam stolthet. Men han fasthåller det mänskligt gemensamma och tror på möjligheten att slå en bro. Inte tror han på den västerländska civilisationens makt och försig. Inte tror han heller på de kristna kyrkorna sådana de nu äro. Han liknar dem vid de gamla grekiska kyrkor som inom sina murar gömma på omätliga skatter dem ingen kommer åt. Men han vädjar till den kristna ungdomen att gå ut och bygga denna bro, som skall förena folken i mänsklig gemenskap. Han visar som på en strålade uppgift, på denna oroliga, den andliga hungerns värld. Han visar på vad de internationella högskolorna under kristen ledning kunnat åstadkomma till rasernas förening och för att sätta in i muhammedanens åskådning ett nytt ideal. Det han har att berättat om dessa framgångar ser kanske ringa ut i jämförelse med vad det är som måste vinnas och övervinnas. Man kan tycka att han sviktar under början av sin egen djärva tes. Den enda väg han anvisar som framkomlig för att lösa framtidens problem bör mänskligt att döma icke kunna locka andra än fåtalet. Men man måste säga sig, att om någonsin en uppgift varit rik och stor och överväldigande och brådskande, värd att ge livet för och värd att elda unga krafter, så är det den att bygga bro mellan raserna och göra av dem ett brödraskap på jorden.

Sovjetunionerna såsom kärna till ett drömt kommunistiskt världsrrike, är ett av försöken att lösa denna uppgift. Här ropas ut en annan mera universell lösning. Skall den väl finna gensvar?

*

Vill man skaffa sig den slags kunskap om den muhammedanska världen som en sådan bok som Basil Mathews icke kan ge, så är det mycket lämpligt att som anmälaren gjort fortsätta med Marika Stjernstedts: *Hög och låg i Marocko*. Hon har gjort några veckors besök i den del av Marocko som ligger under franskt protektorat, alltså kommit rakt in i den muhammedanska ortodoxiens högborg. Hon har haft goda förbindelser, energi och en viss vågsamhet. Sin upptränade förmåga som observatör och skildrare har hon haft med sig. På så sätt har hon kunnat ge en levande bild av detta nordafrikanska land, dess rent yttre aspekt, linjer och färgspel, men också dofter, tonfall, stämningar, interiörer, belysande situationer. Det är så att man nästan tycker man själv varit i Marrakesch, den urgamlas herrskar- och handelsstaden, själv förtrollas av dess skymning och själv lyssnat till berättarna i gathörnen och den underliga sagovärld de avslöja.

Allt detta kan man njuta av utan att reservationslöst gå med på uppfattningen om det franska

protektoratets förträfflighet och bestånd, och utan att kunna förstå sig att likt författarinnan utan citationstecken använda ordet pacifise ring om de krig med olika marockanska stammar som föregått Marockos underkastelse.

Basil Mathews citerar Abd-ul-Krims ståtliga brev till Times. Var det bara en sniken rövares fint för att skaffa sig sympatier på bekostnad av en fiende, som ville beskydda hans egna landsmän mot honom, ville införa ordning och frid, låt vara med kanoner och luftbomber?

Vi kunna icke motstå frestelsen att citera Abd-ul-Krim, ty vi ha alltid haft en sentimental böjelse för de nu så grundligt pacifiserade riffkabylerna.

»— Vi kräva intet annat än vår rätt,» säger Abd-ul-Krim, och vi försvara intet, utom det vi anse som vår plikt att försvara. Det enda målet för alla våra ansträngningar är freden. Vi vilja ge upplysning åt vårt folk och reformera vårt land. Vi äro alltid redo till fredliga överenskommelser, så snart vi märka att våra motståndare erkänna rättfärdighetens krav och äro villiga att ge oss de lagliga rättigheter, utan vilka vi icke kunna existera. Riffolket har särdrag och självständig livsvilja som berättigar det att styras för och av sina egna och att i likhet med andra nationer leva i fred och oberoende. Vi äro förvissade därom, att när dessa rättigheter vunnits och rättfärdigheten i våra krav erkänts, så skola vi leva i frid med alla våra granar och öppna våra dörrar för främlingar på ett sätt som befördrar allmänt väl. Detta är vad vi hoppas och önska. Vi vilja hålla ut så som vi gjort det under många år, tills den dag randas då orättfärdigheten besegras av rättfärdigheten.

Frid vare över Er och stor ära.

Muhammed Ben Abd-ul-Krim
El-Khattabi»

Utän att våga sig på att fälla dom mellan två parter i ett så kvistigt mål, torde man ha rätt att fullborda bilden ur Marika Stjernstedts bok genom att se den besegrades trosbekännelse. Marika Stjernstedt som är så large och tydligen fått en viss sympati för marockanerna har troligen ingenting däremot. E. W.

Fredspriset

Det meddelas från Norge att norska stortingets nobelkommitté beslutat att i år utdela fredspriset. Alldeles oavsett att frågan är outredd om fredspriset kan gagna freden, är det ju alltid med en viss spänning man avvaktar vem som skall bli den lycklige. Ty i valet av pristagare ligger inneslutet en deklaration i frågan om hur fredsarbetet bör läggas, vad som egentligen är fredsgagnande verksamhet. Detta är det viktiga i saken, vilken nationalitet som pristagaren tillhör är mera oväsentligt. Det är ju icke meningen att smickra ett land utan att främja en sak.

Bland de kandidater som kunna anses verkligt förtjänta vore väl ingen mera förtjänt än Jane Addams. Att prisbelöna Kellogg vore ju att fullfölja den linje som fångade in Chamberlain, Stresemann och Briand. Men å andra sidan, att prisbelöna Kellogg före Jane Addams är att börja i galen ända. Jane Addams som personlighet och som ordförande i Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet ligger bakom mycket av det fredsarbete som Amerika gjort innan Kellogg och genom Kellogg. Skall en kvinna få fredspriset, och det kunde ju vara ganska lämpligt, då står Jane Addams som den självskrivna, som det vore en taktlöshet att förbigå.

Winter- ekipering

För inköp av den eleganta Parismodellen, såväl som den lilla chica trottoar-hatten, vänd Eder förtroendefullt till

MODEATELIEREN

MITRA,

Birgerjarlsgatan 34.

Moderata priser. Individuellt stilfullt arbete.

TEL. 15 53.

Sandahls Pälsvaruaffär

Västra Slussgatan 10
(24 Södermalmstorg 24)

Specialité Pälskappor!

Obs! Senaste modenyheter!
Telefon Söder 194.

Beställningar och moderniseringar utföres noggrant till moderata priser.

NYHETER i

HANDSKAR o. VANTAR

inkomna hos

Signe Larssons Eft. Handskaffär

Västra Slussgat. 10
(24 Södermalmstorg 24)

Reparationer och tvättningar utföres omsorgsfullt och på bestämd tid.

Telefon Sö. 347 16.

ELEGANTA DAMKLÄDNINGAR

från utländska modehus ständigt nyheter.

Bredbergs Damkonfektion

SERGELGATAN 2
(H. av Mästersamuelsg.)

Telefon 21 54.

Det största strumpurvalet erbjuds våra 7 specialaffärer

Bredenbergs
a Co

Hamngatan 30
Hamngatan 16
Drottninggat. 26
Drottninggatan 54
Kungsgatan 39
Humlegårdsgat. 7
Hornsgatan 64 A

DEN MODERNA
KVINNANS IN-
STÄLLNING TILL
MANNEN i
KÄRLEKEN ÄR
ÄMNET I

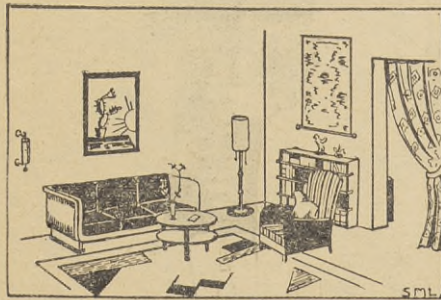
PY SÖRMAN:

Adams
revben

ROMAN

4:25

BONNIERS

Vår Bostad

Handarbetets Vänner

Kungsträdgårdsgatan 12, Stockholm.

Högsta kvalitet textilier för kyrkor, hem och offentliga lokaler.

möblera Ni smakfullast men till lägsta pris hos oss.

KOMPLETTERINGSMÖBLER
ARMATUR
MATTORRikhaltig sortering. Goda bet. villk.
A.-B. PETERSSON & NILSSON
48 Sveavägen 48Simonssons
BosättningsaffärerGötgatan 39 Tel. Sö. 131 63
Katarina Bangata 9 » » 124 07
S:t Eriksgatan 106 » » 836 70GLAS, PORSLIN, KRISTALL, NY-
SILVER, ELEKTRISK ARMA-
TUR, Bosättningsartiklar i stor sor-
tering m. m.

Miljontals hem över hela världen hållas rena och friska med Lux-damsugare

Arkitekten

som föreskriver den, färghandlaren, som säljer den, målaren, som använder den och allmänheten, som går på den, vet att en golvfärg måste hålla för millioner steg och att

GENTELES 7-LACK
motsvarar detta krav.

Emilia Broomé

(Forts. fr. sid. 1.)

sig utlopp för sin personlighet och sin energi på nya vägar, ty den var fullkomligt tillgodosedd. och mer till.

Det var alltså icke bara olika meningar i fredsfrågan som gjorde motsatsställningen. Men den blev den avgörande punkten, där fru Broomé satte in all sin prestige. Hon väddade personligen till ombuden från hela landet. Föreningen borde »icke ta ställning till ordnandet av vårt militära försvar», alltså icke arbeta på avrustning. I stället skulle förbundet söka »levandegöra känslan för samhörighet och samverkan mellan folken och arbeta för en radikal omvärdering av de ideal och föreställningar i fråga om kriget som under århundraden nöts in i folkmedvetandet».

Men centralstyrelsen var den gången icke i stämning att ta en så försiktig och allmänt hållen resolution. Det kom ett spontant nej från Karlskrona till Östersund på fru Broomés förslag. De som lagt fram det radikalare resolutionsförslaget om den »positiva fredspolitik, i vilken ingick »avvecklingen av vår krigsberedskap» kunde inskränka sin roll till att be församlingen noga betänka allvaret av sitt steg, vilket den dock icke gjorde.

Fru Broomé var en mera meriterad fredsvän än någon av de andra. Men hon hade sin förkrigsuppfattning av försvars- och fredsvänlighets möjligheter till fridsamt sammanboende och hon trodde som många andra ännu tro på möjligheten att fullfölja försvars- och fredslinjen lika aktivt. I Nationernas förbunds vård överlämnade hon fredsarbetet — ehuru icke försvarsuppgiften — och hon ansåg, som Sigrid Björklund uttrycker det, att man »lojalt borde följa direktiven från Genève». Detta oavsett att intill 1924 N. F. varit bra fattigt på direktiv åt fredsännerna i periferien.

Det tjänar ingenting till att undra om fru Broomé, ifall hon fått leva, skulle kommit ur detta stadium, att undra om hon inför den alltmer skärpta motsättningen mellan fred och försvar dock skulle gjort sitt val för fredsarbetet. Men man kan undra ändå. Undra om hon skulle räddat sig över i en ny värld, sedan det gamla, — d. v. s. liberalismen i dess dåvarande inkarnation — var förgånget.

Hon hade ju ändå hur politisk hon än var sin förankring i dagliga livet genom sitt starka sociala patos, sin personliga kunskap om de fattigas liv. Det måste ha räddat henne från föreställningen att programmet var fullbordat med författningsreformerna.

Ett är i alla fall säkert, man kände inte Emilia Broomé, förr än man gjort uppror mot henne och stått på andra sidan om en frontlinje. Det gav anledning till — om jag tillåtes vittna rörande min skärningspunkt med hennes person och verksamhet — till de första och enda verkligt mänskliga sammanträffandena vi hade under tio år. Det efterlämnar ett starkt minne av Emilia Broomé både i storslagenhet och begränsning, i upprördhet och fattning, i smärta, orättvisa och godhet. Ett minne som har sin tagg i att man ser att man tidigare och ivrigare borde bemödat sig att komma till tals och söka finna en syntes. Men ett minne som man ändå är glad att äga.

Elin Wägner.

Den som prenumererar på Tidevarvet för 1930 redan nu, får tidningen gratis för hela december. Prenumerationsavgift för helår kr. 6. Kan insändas på postgiro 1544.

Födelsedagen

Mor Bergström i Snickartorpet satt på en sten vid väggkanten och vilade sig. Hon hade följt sin dotter och sonhustru till järnvägsstationen, och på hemvägen blev hon trött av värmen och solsteket, varför hon slog sig ner på en mossklädd sten i skuggan av ett par stora aspar och tog sig en stunds vila.

Hon hade också rätt att pusta ut ett tag, tyckte hon, ty det var en styv halv mil till stationen. Dessutom fyllde hon åttio år i dag, och på sin åttiioårsdag bör man ju slippa alltför mycket jäkt och brådska. De gångna åren ha gett nog av de bördorna.

Gumman knäppte händerna i skötet som hon brukade under rostunderna och lät tankarna gå tillbaka till förmiddagens händelser. De hade varit stora och betydelsefulla nog.

Att dottern och sonhustrun skulle komma och lyckönska henne det var ju en självklar sak. Vanligt folkvett saknade de inte, gudskelov! Men de hade inte kommit bara av skyldighetsskäl, det kände hon, när de togo henne i famn vid ankomsten kvällen före den stora dagen. Och hon kände det ännu mer, när hon satt i sängen på födelsedagsmorgonen med kaffebrickan framför sig och tog emot deras enkla gåvor. Det var inte gåvorna, som gjorde henne glad, det var dotterns och sonhustruns sätt att ge. Mor Bergström var gammal och klok, och hon visste mer än väl, att en gåvas värde beror helt av sinnet hos givaren. Men barnen hade det rätta sinnet, och därför droppade glädjetårarna ner på de små paketen, när hon tackade för skänkerna.

Dottern tog ett tag över ögonen med näsduken vid moderns tack, men så kastade hon en orolig blick mot fönstret, sköt med en bestämd rörelse kaffebrickan litet längre upp på täcket och sade:

— Nu ska mor dricka kaffe, och sen är det kanske bäst att mor klär på sig, för jag känner på mej, att det kommer fler, som vill gratulera.

Mor Bergström tittade förvånad på henne och sade förbrände:

— Är du inte riktigt frisker i huvudet om morna, flicka? Vem i Herrans namn tror du bryr sig om, att e gammal kärng fyller år!

Dottern: smålog och svarade:

— Var inte så säker på det, morsgumman! Det finns allt de som tycker om gamle kärnger, ske ni sel!

— Di ä allt tunnsådde, di, ska ja säga då, å omtyckninga å nog bå mager och klener, som fälle naturligt å, för e gammal utleven kärng å då sanerligen inte mycke å ha, menade gumman småskrattande.

Men dottern bara nickade och sade:

— Jaja, Ni får väl se, hur det går!

Och hon såg så säker ut, att mor Bergström började känna sig orolig. Gumman gav sig inte tid att dricka tretår en gång, innan hon steg upp och klädde sig. Och hon hade knappt och jämnt hunnit bli färdig, när det började trampa på förstubron av många fötter. Dottern gick ut och tog emot de främmande, och efter en stunds hälsande och småpratande i förstugan kom hela skaran in. Det var väl ett tjog bönder och bondhustrur från byarna i trakten, och självaste nämndeman i Lundstorp kom i spetsen med nämndemannan vid sidan.

— Antingen å ja fälle lite vriden å sår syner, annars sover ja å drömmer, tänkte mor Bergström, när nämndeman steg in genom dörren. Men han såg

alldeles för verklig ut för att vara en syn eller en dröm, och så gick hon fram och hälsade honom välkommen.

Gästerna ställde sig i en halvcirkel bakom nämndeman, och denne började hålla tal för mor Bergström. Vad han sade, uppfattade hon inte så noga. Det var bara spridda satser, som fastnade i hennes minne, men hon tyckte, att det var lika fint, som på kyrkstämman, när socknen skulle välja ny klockare. Då hade nämndeman stått i och talat för en av de sökande, och när han hållit på en stund, förstodo alla, att den han förordade var den styvaste klockaren på hela Roxenslätten. Fick en tro nämndeman i dag, fanns det inte kryrare och raskare och duktigare och präktigare åttioåring i hela Östergyllen än mor Bergström.

Gumman tittade litet misstroget på talaren och tänkte, att han egentligen borde blivit präst istället för nämndeman, så som han kunde brodera ut texten. Hon aktade sig nogsamt för att tro honom, men hon kunde inte hjälpa, att hon njöt av hans rosande och siratliga tal. Och så glädde henne hela tillställningen. Hon hade tillräckligt skarpt öga för skådespelets brister för att inte överskatta det, men hon förstod också att njuta glädjen att vara med och vara den ena huvudpersonen.

Nämndemannens tal var långt och omständligt, och det dröjde en god stund, innan han kom till slutklämmen. När han äntligen var där, gjorde han en liten välplacerad konstpaus, drog upp en stor vacker psalmbok ur fickan och tog ur denna fram en splitter ny femtiokronesedel, som han jämte psalmboken överlämnade till åttioåringen. När han räckte henne gåvorna, formade han vant och konstnässigt slutorden i sitt tal till ett tack och en lyckönskan, som framsades med värme och bunden rörelse. Det kom nägot årligt och åkta i hans ton, som övertygade till och med mor Bergström.

— Gud hjälpe mej, tänkte hon, tror ja inte nämndeman mener allvar!

Och hon blev så besynnerlig till mods, att hon inte kunde säga någonting på en lång stund utan bara stod där med sedeln i den ena handen och psalmboken i den andra. Hon var beredd på psalmboken och möjligen på de femtiokronorna, men inte på värmen i rösterna och de kringstående vänligt bifallande tystnad. Den oväntade glädjen tog rösterna ifrån henne som hon brukar göra med människorna. Men så sällsynta åro hans skänker, att de flesta inte förstå denna gåvornas råga utan känna stumheten som en plåga.

Mor Bergström var också en smula bekymrad över sin oförmåga att finna ord men alltför mycket brydde hon sig inte om den saken. Hon smakade den överraskande upplevelsens sötna under några ögonblick av lugn ro och tystnad, och sedan tog hon i hand och tackade nämndeman och de andra med en stillsam värdighet, som var henne egen, och som hjälpt henne genom många vanskligheter.

Så småningom gick den litet stela högtidligheten efter talet över i ett glatt och muntert samspråk, och den som inte minst bidrog till detta, var mor Bergström själv. Hon var aldrig högtidlig i onödan, men om det behövdes kunde hon bli värdig och rak i ryggen som en kyrkvård vid altarringen. Nu ströde hon skämtsamma och vänliga ord medan hon hjälpte dottern att duka kaffebordet. När hon rågade faten med vetekringlor och småbröd, tänkte hon:

Tidevarvet

Till våra lösennumerköparens tjänst, från vilka vi ofta få mottaga förfrågningar om var Tidevarvet finns att köpa, följer härnadan en förteckning över de affärer i Stockholm, som föra Tidevarvet.

BLASIEHOLMEN.

Arsenalsgatan 1.
Arsenalsgatan 9.

*

NORRMALM.

Allm. Tidningskontoret.
Dag Nyh. Stureplan.
Centralstationen, bägge tidningskioskerna.Vasagatan 12.
Upplandsgatan 2.
Upplandsgatan 10.
Upplandsgatan 50.
Birger Jarlsgatan 90.
Birger Jarlsgatan 127.Ingemarsgatan 6.
Sveavägen 80.
Kungstensgatan 56.
Observatoriegatan 6.
S:t Eriksgatan 89.
S:t Eriksgatan 104.
Karlsbergsvägen 52.
Birkagatan 9.
Dalagatan 48.
Odengatan 72.
Odengatan 63.
Vanadisvägen 2.
Jarlaplan, kiosken.
Regeringsgatan 77.
Brunkebergstorg 7.
Barnhusgatan 20.
Kiosken Folkets Hus
Fredsplan 4.

*

ÖSTERMALM.

Nybrogatan 7.
Nybrogatan 28.
Artilleriegatan 51.
Scheelegatan 17.
Skepparegatan 7.
Storgatan 48.
Karlavägen 78.
Humlegårdsgatan 20.
Karlavägen 52—54.
Karlavägen 40.

*

KUNGSHOLMEN.

Bergsgatan 23.
Kungsholmstorg 14.
Fridhemsplan, kiosken.
Hantverkaregatan 8.

*

SÖDERMALM.

Slussplan 1—3.
Slussplan 9.
S:t Paulsgatan 6.
Mosebacketorg 16—18.
Götgatan 40.
Folkungagatan 108.
Folkungagatan 76.
Nytorgsgatan 24.
Åsögatan 54.
Erstagatan 22.
Erstagatan 26.
Skånegatan 55.
Södermannagatan 38.
Hornsgatan 28.
Hornsgatan 100.
Björngårdsgatan 8.
Högalidsgatan 48.
Vollmar Yxkullsgatan 10.
Långholmsgatan 22.

»Då va fälle väl, att ja hade förstänn te bake ett rejält bak igår! Tänk om kakera inte hade räckt i da, va skulle ja då ha tatt mig te? E sån utskämning hade fälle blitt min dö!»

Ur Gunnar Hedes i år utkomna berättelsesamling De trogna.

Skölkannor
Mag & Grossessgördlar
Aderbräckstrumpor & bindor samt
alla slags gummivaror

Telefon: "Instrument-Kifa"

KUNGL. HOVLVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31